

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 56 S

(2015–2016)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til ratifikasjon av protokoll
av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse
til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene
og Costa Rica og Panama

Innhold

1	Innledning og sammendrag	5	3.11	Samarbeid, institusjonelle bestemmelser og tvisteløsning	11
2	EFTAs frihandelsforhandlinger med Guatemala	5	4	Nærmere om de enkelte bestemmelsene i tiltredelsesprotokollen	11
2.1	Bakgrunn	5	4.1	Vedlegg til tiltredelsesprotokollen:	13
2.2	Forhandlingsprosessen	6			
2.3	Norges handel med Guatemala	6			
2.4	Menneskerettighetssituasjonen i Guatemala	6	5	Gjennomføring i norsk rett	14
2.5	Arbeidstakerrettigheter	7	6	Økonomiske og administrative konsekvenser	14
2.6	Den økonomiske og politiske utviklingen i Guatemala	7			
3	De viktigste forhandlingsresultatene	8	7	Konklusjon og tilrådning	14
3.1	Generelt	8			
3.2	Industrivarer, inkludert fisk og andre marine produkter	9		Forslag til vedtak om samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama	15
3.3	Landbruksvarer	9			
3.4	Opprinnelsesregler og handelsfasilitering	9			
3.5	Tjenester	9		Vedlegg	
3.6	Investeringer	10	1	Protocol on the accession of the republic of Guatemala to the free trade agreement between the EFTA States and The Central American States	16
3.7	Beskyttelse av immaterielle rettigheter	10			
3.8	Offentlige anskaffelser	10			
3.9	Konkurransen	10			
3.10	Handel og bærekraftig utvikling ..	10			

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 56 S

(2015–2016)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama

*Tilråding fra Utenriksdepartementet 12. februar 2016,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning og sammendrag

Protokollen om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama ble undertegnet 22. juni 2015.

Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama ble undertegnet 24. juni 2013 og trådte i kraft 19. august 2014. Den omfatter handel med varer og tjenester, investeringer, offentlige anskaffelser, immaterielle rettigheter og konkurranse. Frihandelsavtalen inneholder et kapittel om handel og bærekraftig utvikling med bestemmelser om miljø og arbeidstakerrettigheter. Hovedmålsettingen med avtalen er å stimulere til økt samhandel og økonomisk samarbeid.

Frihandelsavtalens artikkel 13.4 nr. 1 åpner for at øvrige stater i den mellomamerikanske sammenlutningen CAEIS (bestående av Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua og Panama) kan tiltre frihandelsavtalen på de vilkår partene blir enige om. EU har inngått frihandelsavtale med CAEIS-statene, og formålet med artikkel 13.4 er å legge til rette for at frihandelsavtalen kan utvikles med de samme statene som er parter i EUs frihandelsavtale for å sikre bedrifter i EFTA-statene like gode eksportvilkår som bedrifter i EU.

I november 2014 avsluttet EFTA-statene forhandlingene med Guatemala om vilkårene for

Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen. Forhandlingsresultatet ble nedfelt i en protokoll mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama som fastsetter vilkårene for Guatemalas tiltredelse. Dette er første gang en stat tiltrer en eksisterende EFTA-frihandelsavtale.

EFTA-statene har opptrådt som en samlet gruppe i forhandlingene på basis av omforente forhandlingsposisjoner.

I og med at Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen anses som en sak av særlig stor viktighet, er Stortingets samtykke til ratifikasjon nødvendig i medhold av Grl. § 26, annet ledd.

Protokollens hoveddel i engelsk originalversjon med oversettelse til norsk følger som trykt vedlegg til proposisjonen. Vedleggene til protokollen overleveres Stortinget som utrykte vedlegg. Vedleggene er også tilgjengelig elektronisk på <http://www.regjeringen.no>.

2 EFTAs frihandelsforhandlinger med Guatemala

2.1 Bakgrunn

I tråd med prinsippet om parallellitet med EU er hovedformålet med frihandelsavtalen å sikre

EFTA-statene like gode handelsvilkår med Guatemala som det EU har i sin frihandelsavtale med staten.

2.2 Forhandlingsprosessen

Forhandlingene som ledet frem til frihandelsavtalen med Costa Rica og Panama startet i februar 2012. Ved forhandlingsoppstart inkluderte forhandlingene også Honduras. Våren 2012 sluttet Guatemala seg til forhandlingene. I løpet av våren 2013 ble det klart at EFTA ikke ville klare å avslutte forhandlingene med Guatemala og Honduras, og det ble derfor besluttet å ferdigstille forhandlingene kun med Costa Rica og Panama. Frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama ble undertegnet 24. juni 2013.

EU har en frihandelsavtale med statene i Mellom-Amerika som omfatter alle CAEIS-statene, dvs. Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua og Panama. EFTA-statene ønsker samlet sett like gode eksportvilkår i Mellom-Amerika som EU. EFTAs frihandelsavtale med Costa Rica og Panama har derfor en bestemmelse som åpner for at alle statene i CAEIS kan tiltre EFTAs frihandelsavtale med Costa Rica og Panama.

EFTA gjenopptok konsultasjonene med Guatemala i februar 2014, for å se om det var grunnlag for at Guatemala kunne tiltre frihandelsavtalen, og partene lyktes å avslutte forhandlingene i november 2014.

Sveits var talsperson for EFTA i forhandlingsprosessen med Guatemala.

Nærings- og fiskeridepartementet¹ ledet den norske forhandlingsdelegasjonen og hadde ansvar for forhandlingene om markedsadgang for varer, tjenester og investeringer.

Den norske forhandlingsdelegasjonen har hatt medlemmer fra andre departementer og fra direktorater. Delegasjonsmedlemmer fra andre departementer og etater har særskilt bidratt i gjennomføringen av forhandlingene på følgende områder:

- Bestemmelsene om toll- og opprinnelsesspørsmål, administrativt samarbeid og handelsfasilitering: Finansdepartementet ved Toll- og avgiftsdirektoratet
- Bestemmelsene om handel med landbruksvarer: Landbruks- og matdepartementet, Landbruksdirektoratet

- Bestemmelsene om handel med tjenester: Finansdepartementet, Klima- og miljødepartementet

Forhandlingene har blitt ført på grunnlag av norske posisjoner, og hovedspørsmålene under forhandlingene har blitt avklart løpende mellom relevante departementer. Forhandlingsresultatet er i overensstemmelse med føringer gitt i mandatet fra regjeringen og instruksene som er gitt ved de enkelte forhandlingsrundene.

EFTAs faste råd i Genève og EFTA-ministrene har vært holdt løpende orientert om utviklingen i forhandlingene. Det har også vært redegjort for forhandlingene i møter med organisasjoner fra sivil samfunn og arbeidslivets parter (såkalte «dialogmøter»), samt i EFTAs konsultative komité.

2.3 Norges handel med Guatemala

Det økonomiske samkvetmet mellom Norge og Guatemala er beskjedent. Norges samlede handel med Guatemala beløp seg til 259 millioner kroner i 2014. Norsk eksport utgjorde i 2014, 121 millioner kroner. Norges viktigste eksportvarer til Guatemala er kunstgjødsel, kjøretøy og sjømat. Importen fra Guatemala beløp seg i 2014 til 138 millioner kroner. De viktigste importvarene fra Guatemala er kaffe og grønnsaker, hovedsakelig erter.

2.4 Menneskerettighetssituasjonen i Guatemala

Menneskerettighetssituasjonen i Guatemala er bekymringsfull og nært knyttet til forhold som fattigdom, ulikhet, dårlig sikkerhet, straffefrihet, urfolks manglende rettigheter og manglende arbeidstakerrettigheter.

I FNs utviklingsprogramms indeks for menneskelig utvikling for 2013, ligger Guatemala på 133. plass av 188 stater. Bare Haiti skårer lavere i Latin-Amerika til tross for at Guatemala har høyere BNP per innbygger enn en rekke andre stater i regionen. Offentlige utgifter til helse, utdanning og sosiale basistjenester er også blant de aller laveste på kontinentet.

Mer enn halve befolkningen i Guatemala lever under fattigdomsgrensen, og 13,5 prosent i ekstrem fattigdom. Halvparten av alle barn mellom 0 og 5 år er kronisk feil- eller underernærte. UNICEF anslår at 65 prosent av urbefolkningen lider av kronisk underernæring (2014).

Regjeringens politikk for utnyttelse av landets naturressurser (jord, vann, mineraler) møter mot-

¹ Nærings- og fiskeridepartementet ble opprettet med virkning fra 1. januar 2014. Samme dato ble Nærings- og handelsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet lagt ned.

stand fra urbefolkningen, som mener at myndighetene ikke gjennomfører konsultasjoner med lokalbefolkningen i henhold til ILO-krav. Forsvarere av menneskerettigheter og journalister blir utsatt for angrep. Ifølge ulike kilder rangerer Guatemala blant de farligste landene i verden for fagorganiserte (som utgjør kun 1 til 3 prosent av arbeidsstokken i Guatemala). De utsettes for drap, drapsforsøk, tortur, kidnapping og innbrudd.

Guatemala preges av alvorlig organisert kriminalitet, blant annet knyttet til narkotika, utpressing og korrupsjonsnettverk i offentlig sektor. Drapstallene er i verdenstoppen, noe som blant annet henger sammen med de mange håndvåpen som er i omløp. Volds- og kriminalitetsbildet forverres av et svakt rettsvesen og høy straffefrihet. Guatemala er blant de verste land i verden når det gjelder vold mot- og drap på kvinner. I 2008 ble det vedtatt en lov for å motvirke vold mot kvinner, og det er blant annet opprettet spesialdomstoler for behandling av slike saker.

Norges politikk i Guatemala er å styrke urbefolkningens, og da særlig kvinners, rettigheter. I bistandsporteføljen prioriteres støtte til utvikling og oppbygging av en justissektor som ivaretar alles rettigheter. Gjennom det norskfinansierte og FN-ledede Mayaprogrammet har Norge eksempelvis arbeidet for å kanalisere konflikter inn i rettsvesenet. Arbeidet har resultert i flere prinsipielle domsavsigelser i viktige saker. Norge støttet dessuten i perioden desember 2013 – juni 2015 ILOs arbeid i Guatemala for å styrke arbeidstakerrettighetene og dialogen med myndighetene og arbeidsgiverorganisasjonen CACIF.

2.5 Arbeidstakerrettigheter

Guatemala har ratifisert kjernekonvensjonene til den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO som omhandler forbud mot barnarbeid, forbud mot tvangsarbeid, forbud mot diskriminering og organisasjonsfrihet, og rett til kollektive forhandlinger. Guatemala har også ratifisert de fire konvensjonene som er fremhevet som spesielt viktige og prioriterte. Dette er konvensjonene om arbeidstilsyn, sysselsettingspolitikk, arbeidstilsyn i jordbruket og trepartsrådslagning med sikte på å gjennomføre internasjonale standarder for arbeidslivet. Det eksisterer imidlertid store utfordringer for Guatemala knyttet til gjennomføringen og håndhevelsen av påtatte forpliktelser.

I lengre tid har det versert saker om brudd på de nevnte ILO-forpliktelsene i ILOs overvåkings-system. Til tross for gjentatte oppfordringer om

gjennomføring og etterlevelse av konvensjonene, har lite skjedd. Alvorlighetsgraden av brudd økte på 2000-tallet da over 50 fagforeningsledere ble drept uten at det ble igangsatt etterforskning eller straffeforfølgelse. Dette har ført til at ILO helt siden 2012 har hatt en meget tett oppfølging av Guatemala. I mars 2013 ble det inngått en intensjonserklæring mellom ILO og regjeringen i Guatemala om nødvendige tiltak for å få slutt på avtalebruddene, fulgt opp av en nasjonal handlingsplan vedtatt i oktober samme år. Tiltakene omfatter blant annet endringer av arbeidsrettslig lovgivning, adgang til inngåelse og utbredelse av kollektive avtaler, rammevilkår for arbeidstilsynet, og innføring av et rettslig system for straffeforfølgelse ved brudd på arbeidstakerrettigheter og andre lovbrudd.

Regjeringen i Guatemala rapporterer om mange formelle skritt i riktig retning, men lite har skjedd i praksis. Samtidig er det en positiv utvikling at regjeringen er villig til å samarbeide med og motta hjelp fra ILO. Presset på Guatemala holdes oppe ved gjentatte drøftelser av situasjonen i landet i ILOs ekspertkomiteer og styrende organer, der regjeringen må forklare hva de gjør. ILO har også egne utsendinger til Guatemala som vurderer utviklingen.

Norge, sammen med EU og USA, har i sterke ordelag oppfordret Guatemala til å etterleve sine ILO-forpliktelser. Fra norsk side har en vært positiv til den guatemalanske regjeringens tiltak som gjelder blant annet håndheving av etterforskning og straffeforfølgelse. Det kreves imidlertid enda større anstrengelser for at etterlevelsen av arbeidsrettslovgivningen og straffeloven skal bli effektiv. Forholdene i Guatemala står stadig på dagsorden i ILO. Håpet er at det totale presset med trussel om undersøkelseskommissjon fra ILO og omdømmetap skal føre til at Guatemala håndhever sine ILO-forpliktelser.

2.6 Den økonomiske og politiske utviklingen i Guatemala

Guatemala er med sine om lag 16 millioner innbyggere den mest befolkede staten i Mellom-Amerika, og den med høyest BNP i regionen. Jordbrukssektoren utgjør om lag 15 prosent av verdiskapningen og halve arbeidsstyrken er tilknyttet sektoren. Eksportartikler som kaffe, sukker og bananer er nøkkelprodukter for Guatemala. Industri- og tjenestesektorene representerer henholdsvis 24 og 63 prosent av verdiskapningen. Samtidig er pengeoverføringer fra ca. 1,5 millioner guatemalanere i utlandet, som utgjør ca. 10

prosent av BNP, svært viktige for landets økonomi. Veksten i BNP var i 2015 på 3,5%, en nedgang fra 4% i 2014. Veksten forventes å holde seg på 3,2% i perioden 2016–2020 (EIU).

Muligheten for vekst hemmes av den langsomme gjennomføringen av økonomiske og sosiale reformer, blant annet som følge av lovforslag som ikke blir ferdigbehandlet i Kongressen. Et svakt arbeidsmarked med en uformell sektor på 70 prosent og lav reallønnsutvikling, bidrar også til å svekke den økonomiske utviklingen. Det samme gjør de mange konfliktene knyttet til utnyttelse av naturressurser i urfolksområder.

Den makroøkonomiske situasjonen er stabil og den økonomiske politikken forventes å bli videreført. Inflasjonen i 2014 var på 4,3 prosent, i tråd med sentralbankens mål på 3-5 prosent for perioden. Underskuddet i statens inntekter, som utgjorde 2,2 prosent av BNP i 2014, skal dekkes gjennom innenlandske lån i form av statsobligasjoner.

Skattereformen fra 2012 har ikke gitt forventede resultater. Landets skatteinntekter som andel av BNP er de laveste i Latin-Amerika og ble ytterligere redusert i 2015 til 10,4% (11,3% i 2014 og 11,6% i 2013), godt under reformens mål på 13%. Mangelen på skatteinntekter førte til at både politi og rettsvesen, så vel som skole og helsevesen, ved slutten av 2014 var i en ekstrem finansiell krise og skapte bølger av protester og lukking av poliklinikker på sykehusene. Situasjonen bedret seg ikke i 2015. Underskuddet i statens inntekter (2,2% av BNP i 2015) skyldes utstrakt korrupsjon og skatteunndragelser, i tillegg til en uformell sektor på hele 70% (EIU) og lav reallønnsutvikling.

Underskuddet i statsbudsjettet fører til økte låneopptak og dermed økt gjeldsbyrde for staten. Samtidig har et større handelsunderskudd bidratt til at samlet utenlandsgjeld utgjorde ca. 28 prosent av BNP i 2013. De store overføringene fra guatemalanere i USA er viktige for å holde forbruket oppe og økonomien i gang da privat forbruk utgjør 85 prosent av BNP. Guatemala ønsker å tiltrekke seg utenlandske investeringer for å øke statens inntekter. Det er derfor et lyspunkt for regjeringen at Guatemala bedret sin stilling på World Economic Forums indeks for investeringsklima. I 2014 ble det inngått avtale om et viktig infrastrukturprosjekt for en gassrørledning fra Mexico for å legge til rette for tungindustri. Samtidig har en korrupsjonsskandale stoppet planene for en såkalt tørr kanal, som skulle binde sammen Atlanterhavet og Stillehavet med vei, jernbane og petroleumsrørledninger.

President Pérez Molina, som ble avsatt i august 2015 som et resultat av en korrupsjonsskandale, har satset på at Guatemala skal bli et senter for teknologiutvikling, tekstilindustri og turisme. Samtidig ønsker Guatemala å inngå nye frihandelsavtaler og vil trolig søke fullt medlemskap i Pacific Alliance (Chile, Colombia, Mexico og Peru). For å redusere avhengigheten til USA har Guatemala tatt skritt for å etablere handelsforbindelser med Kina og styrke relasjonene med andre framvoksende økonomier.

Det ble høsten 2015 avholdt presidentvalg i Guatemala, og Jimmy Morales fra det konservative partiet Frente de Convergencia Nacional (FCN-Nación), er Guatemalas nye president (2016–2020). Morales la i sin første pressekonferanse etter at valgresultatet var klart, stor vekt på å ta fatt i de mest kritiske forholdene i offentlige tjenester – sykehus og skole, utdanning og arbeid til ungdom, tilrettelegging for småbedrifter i by og bygd, og å tiltrekke seg utenlandske investeringer. Han uttalte at han ønsker å bidra til grunnleggende forandringer og at forandringene må skje på fredelig vis, men programmet er lite konkret samtidig som et stramt statsbudsjett og en fragmentert kongress vil vanskeliggjøre den nye regjeringens arbeid. Morales tiltrådte offisielt som president i januar 2016.

3 De viktigste forhandlingsresultatene

3.1 Generelt

Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen vil åpne markedet i Guatemala for norske eksportører av varer og tjenester, og vil legge til rette for økt handel mellom statene. Hovedformålet om å sikre at norske eksportører ikke blir diskriminert sammenlignet med eksportører fra EU, er innfridd. Guatemalas tiltredelse vil opprette et forutsigbart rammeverk for norsk næringsliv som skal handle med eller etablere seg i dette markedet.

Ettersom frihandelsavtalen ble ferdigforhandlet med Costa Rica og Panama, omhandlet forhandlingene med Guatemala kun de særlige vilkårene som skal gjelde for landet, det vil si Guatemalas tollsatser, bindingslister for handel med tjenester, reservasjonslister for etableringer utenfor tjenestesektoren og særvilkårene for offentlige anskaffelser. Alle andre bestemmelser i frihandelsavtalen med Costa Rica og Panama blir gjeldende uendret for Guatemala når Guatemala tiltrer avtalen.

3.2 Industrivarer, inkludert fisk og andre marine produkter

Bestemmelsene om handel med industrivarer, inkludert fisk og andre marine produkter, er inntatt i frihandelsavtalens kapittel 2. Tollkonsesjonene gitt av Guatemala til EFTA-statene er inntatt i vedlegg 1 til tiltredelsesprotokollen.

EFTA-statene har forpliktet seg til å avvikle all importtoll for industrivarer fra avtalens ikrafttredelse. Norske bedrifter vil på sin side få minst like gode vilkår i Guatemala som bedrifter fra EU. Eksempelvis anvender Guatemala i dag opp til 15 prosent toll for fisk, mens avtalen vil innebære nulltoll fra avtalens ikrafttredelse for all sjømat av betydning for Norge. Dette medfører at norske fiskeeksportører får like konkurransevilkår som konkurrenter i regionen, eksempelvis Chile. Videre vil det bli nulltoll på alle industrivarer av betydning for Norge når avtalen er fullt gjennomført. Viktige norske eksportprodukter slik som kunstgjødsel, innrømmes nulltoll fra dag én.

3.3 Landbruksvarer

Bestemmelsene om handel med landbruksvarer er inntatt i frihandelsavtalens kapittel 3.

Handelen med landbruksvarer er ikke regulert gjennom EFTA-samarbeidet. Det er derfor fremforhandlet egne lister om tollreduksjoner mellom de respektive EFTA-statene; Island, Norge og Sveits/Liechtenstein og Guatemala. Tollreduksjonene som skal gjelde mellom Guatemala og Norge er inntatt i vedlegg 3 til tiltredelsesprotokollen.

Norge har skilt mellom såkalte bearbejdede landbruksprodukter og ubearbejdede landbruksprodukter i sine forpliktelser. Norge gir Guatemala de samme tollreduksjoner Norge har gitt EU for bearbejdede landbruksprodukter. For ubearbejdede landbruksvarer har Guatemala fått tollfrihet eller tollnedsettelse inn til Norge for alle sine viktigste varer i handelen med Norge. Dette er i hovedsak erter, grønnsaker og kaffe.

3.4 Opprinnelsesregler og handelsfasilitering

Frihandelsavtalens bestemmelser om opprinnelsesregler er nedfelt i avtalens artikkel 2.2 og frihandelsavtalens vedlegg I. Opprinnelsesreglene går ut på at det settes bestemte krav for at varene skal regnes som varer med opprinnelse i en av statene som er part til frihandelsavtalen, slik at varer fra andre stater ikke får fordeler av de tollreduk-

sjoner som frihandelsavtalen gir. Opprinnelsesreglene setter for eksempel krav til produksjonssted og bruk av innsatsmaterialer fra stater som inngår i frihandelsområdet.

For alle avtaleparter gjelder at opprinnelsesprodukter kan være produkter som er ansett som fremstilt i sin helhet hos en av avtalepartene, eller produkter som tilfredsstiller bestemmelsene om kumulasjon med innsatsmaterialer som er opprinnelsesprodukter fra en avtalepart. For øvrig gjelder særregler for landbruksvarer i de såkalte produktspesifikke listereglene i tillegg 1 til vedlegg 1, herunder særregler for Guatemala. Norge ga høy prioritet til å oppnå at det ble satt små krav til innenlandsk bearbejding eller norske innsatsvarer for industrivarer og fisk, noe vi i det alt vesentlige oppnådde. På grunn av lave krav til bruk av norske innsatsfaktorer for industrivarer og fisk i frihandelsavtalen som Guatemala tiltrer, blir flere varer regnet som «norske» i frihandelsavtalen med Guatemala, enn i Norges handelssamkvem med EU. Dette fører til at noen norske produkter får tollfritak ved import i Guatemala, men pålegges toll ved import i EU.

Bestemmelsene om handelsfasilitering er inntatt i artikkel 2.11 og vedlegg VII som har til formål å forenkle toll- og handelsprosedyrer. Bestemmelsene om handelsfasilitering endres ikke som følge av at Guatemala tiltrer frihandelsavtalen. Partene forpliktet seg til å benytte grenseprosedyrer som er enkle, fornuftige og ikke-diskriminerende.

3.5 Tjenester

Reglene om handel med tjenester er nedfelt i avtalens kapittel 4. Både avtalestruktur og bestemmelsene om handel med tjenester er basert på WTOs avtale om handel med tjenester (GATS). Som i GATS er forpliktelsene om markedsadgang ført inn i nasjonale lister over spesifikke forpliktelser. Listene følger som vedlegg XV til avtalen og Guatemalas tiltredelse til avtalen medfører at frihandelsavtalen tilføyes nasjonale lister for Guatemala.

Ettersom partenes WTO-forpliktelser ble fastsatt på 1990-tallet, var det en målsetting i forhandlingene å reflektere regelutviklingen i Guatemala frem til i dag.

I listen over spesifikke forpliktelser, er Guatemala bundet ut over sine WTO-forpliktelser for blant annet energirelaterte tjenester, skipsfart, telekommunikasjon, forsikringstjenester, miljøtjenester og en rekke forretningstjenester. Forhandlingsresultatet svarte i det alt vesentlige til de norske forventningene. Norges bindingsliste er ikke endret som følge av at Guatemala tiltrer avtalen og

Norges forpliktelser overfor Guatemala er de samme som i frihandelsavtalen med Costa Rica og Panama.

3.6 Investeringer

Formålet med kapittel 5 om investeringer er å oppnå vesentlig samme regulering for investeringer i varesektoren som for investeringer i tjenestesektoren. Kapitlet gjelder derfor bare for investeringer som ikke er dekket av frihandelsavtalens kapittel 4 om handel med tjenester. Kapitlet innebærer at Guatemala garanterer nasjonal behandling for investeringer, med de forbehold som er tatt inn i reservasjonslistene. Guatemala har tatt reservasjoner knyttet til kjøp av fast eiendom i kystnære landområder, energiproduksjon, rettigheter til minoritetsgrupper samt utnyttelse av naturressurser. Norges forbehold er ikke endret som følge av at Guatemala tiltrer avtalen, og Norges forbehold overfor Guatemala er de samme som i frihandelsavtalen med Costa Rica og Panama.

3.7 Beskyttelse av immaterielle rettigheter

Frihandelsavtalen gir norske rettighetshavere godt vern, både for patenter, varemerker, design og opphavsrettigheter. Kapitlet om immaterielle rettigheter er ikke innholdsmessig endret som følge av Guatemalas tiltredelse. Frihandelsavtalen gir gjennomgående høye standarder for vern av immaterielle rettigheter da Guatemala, på samme måte som Costa Rica og Panama, var innstilt på å legge til grunn det samme forpliktelsesnivået overfor EFTA som i sine frihandelsavtaler med USA og EU. Disse avtalene inneholder bestemmelser som går lengre enn WTOs avtale om handelsrelaterte sider ved immaterielle rettigheter (TRIPS) når det gjelder patentbeskyttelse, beskyttelse av fortrolige testdata og plantesortsbeskyttelse.

Avtalen inkluderer bestemmelser om forholdet til konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) og urfolks og lokalsamfunns tradisjonelle kunnskap. Avtalen gjentar prinsippet i CBD om at statene har suverene rettigheter over genetiske ressurser på eget territorium. Partene anerkjenner videre viktigheten av biologisk mangfold og verdien av urbefolknings og lokalsamfunns kunnskaper og bruk av genetiske ressurser. Videre anerkjennes adgangen til å bestemme vilkårene for tilgang til og utnyttelse av genetiske ressurser. Partene bekrefter også sine forpliktelser til å respektere, bevare og opprettholde

urfolks og lokalsamfunns kunnskaper, nyskapninger og skikker.

3.8 Offentlige anskaffelser

Guatemala er ikke tilsluttet WTOs plurilaterale avtale om offentlige anskaffelser (Government Procurement Agreement – GPA), mens samtlige EFTA-stater er tilsluttet denne WTO-avtalen. Dette innebærer at Guatemala ikke har hatt noen bindende forpliktelser for offentlige anskaffelser overfor EFTA-statene før tiltredelse til EFTA-frihandelsavtalen med Costa Rica og Panama.

Frihandelsavtalens bestemmelser om offentlige anskaffelser er inntatt i kapittel 7, og er basert på den reviderte WTO-avtaleteksten om offentlige anskaffelser fra 2006. Kapitlet er ikke innholdsmessig endret som følge av Guatemalas tiltredelse. Frihandelsavtalens regler gir garantier om åpenhet og reell konkurranse for offentlige anbudskonkurranser.

Frihandelsavtalen innebærer at EFTA-statene gir Guatemala, på samme måte som Costa Rica og Panama, de samme vilkårene som EFTA-statene har i WTOs plurilaterale avtale om offentlige anskaffelser. Guatemala gir et parallelt forpliktelsesnivå til EFTA-statene, både med hensyn til hvilke institusjoner som er omfattet, terskelverdier og unntak.

3.9 Konkurransen

Frihandelsavtalens bestemmelser om konkurranse er nedfelt i avtalens kapittel 8 som ikke er innholdsmessig endret som følge av Guatemalas tiltredelse. Konkurransbegrensende samarbeid og misbruk av dominerende stilling, som har som formål eller er egnet til å vri konkurransen og som kan påvirke samhandelen mellom avtalepartene, er i strid med frihandelsavtalen.

3.10 Handel og bærekraftig utvikling

Avtalens kapittel 9 omtaler handel og bærekraftig utvikling og er ikke innholdsmessig endret som følge av Guatemalas tiltredelse. Kapitlet bidrar til en bevisstgjøring og aksept av at handel skal foregå på en måte som bidrar til bærekraftig utvikling, der partene blant annet bekrefter sine forpliktelser under miljøvernavtaler og i ILOs erklæringer og kjernekonvensjoner.

Kapitlet inneholder også en bestemmelse om bærekraftig forvaltning av skog. Begrunnelsen for å inkludere denne artikkelen er at avskoging og ulovlig hogst har vært et problem i flere av de mel-

lomamerikanske statene. Guatemala er, som Costa Rica og Panama, samarbeidsland til REDD+, som er et internasjonalt initiativ for bærekraftig skogforvaltning, skogbevaring og økning av karbonholdet i eksisterende skoger. Det ble fra norsk side gitt prioritet å inkludere bestemmelsen om bærekraftig forvaltning av skog for å sikre at handelsavtalen og miljøkonvensjonene skal være gjensidig støttende for bl.a. å bidra til å sikre potensialet for REDD+.

Kapitlet om handel og bærekraftig utvikling inkluderer informasjon om kontaktpunkter og har en egen konsultasjonsmekanisme. Det gis også anledning til at relevante spørsmål som ikke blir løst gjennom disse prosedyrene kan tas videre til konsultasjoner og megling under avtalens ordinære tvisteløsningsmekanisme. Frihandelsavtalen inneholder således bilaterale mekanismer mellom Norge og Guatemala for gjennomføring av konsultasjoner om arbeidstakerrettigheter og miljø. Frihandelsavtalen er første og eneste formelle bilaterale mekanisme som Norge har med Guatemala om slike spørsmål.

3.11 Samarbeid, institusjonelle bestemmelser og tvisteløsning

Frihandelsavtalens kapitler 10, 11 og 12 inneholder bestemmelser om henholdsvis samarbeid, institusjonelle forhold og tvisteløsning. Disse kapitlene er innholdsmessig ikke endret som følge av at Guatemala tiltrer frihandelsavtalen.

Kapittel 10 om samarbeid skal fremme handel, økonomisk samarbeid og teknologioverføring for å tilrettelegge for gjennomføring av avtalen. Assistanse som tilbys av EFTA-siden skal gjennomføres via programmene som administreres av EFTA-sekretariatet.

Kapittel 11 om institusjonelle bestemmelser oppretter en blandet komité som blant annet skal administrere og overvåke gjennomføringen av avtalen. En av komiteens viktigste funksjoner er å treffe beslutninger om eventuelle endringer i avtalens vedlegg.

Kapittel 12 om tvisteløsning gir bestemmelser om løsning av tvister. Etter at tvistepartene har avholdt konsultasjoner er det åpnet for adgang til voldgift. Dersom den tapende part ikke gjennomfører voldgiftspanelet avgjørelse innen en nærmere angitt tidsfrist, er det gitt adgang til mottiltak.

4 Nærmere om de enkelte bestemmelsene i tiltredelsesprotokollen

Protokollen om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA og Costa Rica og Panama består av 32 artikler og 14 vedlegg (1 – 14). Vedleggene utgjør en integrert del av tiltredelsesprotokollen.

Fortalen

I fortalen viser partene til at Guatemala kan tiltre frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og de mellomamerikanske stater på de vilkår som angitt nedenfor.

Artikkel 1

Artikkelen fastsetter at ordene «Republikken Guatemala» skal innsettes i frihandelsavtalens fortale.

Artikkel 2

Artikkelen etablerer nye henvisninger i frihandelsavtalen til vedlegg med Guatemalas bindingslister for industrivarer inkludert fisk, og tilpasser henvisningene til eksisterende vedlegg.

Artikkel 3

Artikkelen etablerer nye henvisninger i frihandelsavtalen til vedlegg med bindingslister for landbruksprodukter mellom EFTA-statene og Guatemala.

Artikkel 4

Artikkelen endrer henvisningene til vedlegg i frihandelsavtalens artikkel 11.1 som følge av Guatemalas tiltredelse.

Artikkel 5

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 1 til tiltredelsesprotokollen, som omhandler Guatemalas bindingslister for industrivarer inkludert fisk, skal vedlegges frihandelsavtalen.

Artikkel 6

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 2 til tiltredelsesprotokollen, som omhandler Islands bindingslister for landbruksvarer, skal vedlegges frihandelsavtalen.

Artikkel 7

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 3 til tiltrødelsesprotokollen, som omhandler Norges bindingslister for landbruksvarer, skal vedlegges frihandelsavtalen.

Artikkel 8

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 4 til tiltrødelsesprotokollen, som omhandler Sveits' bindingslister for landbruksvarer, skal vedlegges frihandelsavtalen.

Artikkel 9

Artikkelen etablerer nye henvisninger til Guatemala i vedlegg I til frihandelsavtalen som omhandler opprinnelsesregler.

Artikkel 10

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 5 til tiltrødelsesprotokollen, som omhandler Guatemalas produktspesifikke opprinnelsesregler, skal vedlegges frihandelsavtalen, og justerer henvisningene i tillegg 1 til frihandelsavtalens vedlegg I om opprinnelsesregler i tråd med dette.

Artikkel 11

Artikkelen etablerer en henvisning til Guatemala i tillegg 2 til frihandelsavtalens vedlegg I som omhandler opprinnelsesregler.

Artikkel 12

Artikkelen etablerer en henvisning til Guatemala i tillegg 5 til frihandelsavtalens vedlegg I som omhandler opprinnelsesregler.

Artikkel 13

Artikkelen etablerer henvisninger til Guatemala i frihandelsavtalens vedlegg II som omhandler elektronisk handel.

Artikkel 14

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 6 til tiltrødelsesprotokollen, som etablerer henvisninger til Guatemala i listen over landbruksvarer mellom HS kapittel 25 og 97, skal erstatte punkt b) i frihandelsavtalen vedlegg III.

Artikkel 15

Artikkelen inkluderer Guatemalas eksportavgift for kaffe i listen over unntak fra frihandelsavtalens forbud mot eksportavgifter i frihandelsavtalens vedlegg VI.

Artikkel 16

Artikkelen etablerer en henvisning til Guatemala i frihandelsavtalens vedlegg VII som omhandler handelsfasilitering.

Artikkel 17

Artikkelen endrer henvisningene til andre vedlegg som følge av Guatemalas tiltredelse i frihandelsavtalens vedlegg VIII, som omhandler mandatet til Den blandede komitè's underkomitè for varer.

Artikkel 18

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 7 til tiltrødelsesprotokollen, som omhandler Guatemalas bindingslister for tjenester, skal vedlegges frihandelsavtalen, og justerer henvisninger i frihandelsavtalen deretter.

Artikkel 19

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 8 til tiltrødelsesprotokollen, som omhandler Guatemalas unntak fra bestevilkårsregelen for handel med tjenester, skal vedlegges frihandelsavtalen.

Artikkel 20

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 9 til tiltrødelsesprotokollen, som omhandler Guatemalas unntak fra nasjonal behandling i investeringskapitlet, skal vedlegges frihandelsavtalen.

Artikkel 21

Artikkelen etablerer henvisninger til Guatemala i vedlegg XIX til frihandelsavtalen, som omhandler immaterielle rettigheter.

Artikkel 22

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 10 til tiltrødelsesprotokollen, som omhandler statlige oppdragsgivere omfattet av avtalens bestemmelser

om offentlige innkjøp, inkluderes i frihandelsavtalen.

Artikkel 23

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 11 til tiltredelsesprotokollen, som omhandler regionale og lokale oppdragsgivere omfattet av avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp, inkluderes i frihandelsavtalen.

Artikkel 24

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 12 til tiltredelsesprotokollen, som omhandler andre oppdragsgivere omfattet av avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp, inkluderes i frihandelsavtalen.

Artikkel 25

Artikkelen etablerer henvisning til Guatemala i tillegg 4 til vedlegg XX til frihandelsavtalen, som omhandler varer omfattet av avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp.

Artikkel 26

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 13 til tiltredelsesprotokollen, som omhandler tjenester omfattet av avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp, inkluderes i frihandelsavtalen.

Artikkel 27

Artikkelen etablerer henvisning til Guatemala i tillegg 6 til vedlegg XX til frihandelsavtalen, som omhandler bygge- og anleggsarbeid omfattet av avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp.

Artikkel 28

Artikkelen etablerer henvisning til Guatemala i tillegg 7 til vedlegg XX til frihandelsavtalen, som omhandler offentliggjøring av oppdrag omfattet av avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp.

Artikkel 29

Artikkelen etablerer henvisning til Guatemala i tillegg 9 til vedlegg XX til frihandelsavtalen, som omhandler terskelverdier for avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp.

Artikkel 30

Artikkelen fastsetter at teksten i vedlegg 14 til tiltredelsesprotokollen, som omhandler tilleggsmerknader for Guatemala for avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp, inkluderes i frihandelsavtalen, og justerer henvisninger deretter.

Artikkel 31

Artikkelen klargjør at en parts mulighet til å iverksette tiltak i tråd med frihandelsavtalens artikkel 2.14 og 2.15, ikke innskrenkes av definisjonen av importavgifter nedfelt i frihandelsavtalens artikkel 2.3.

Artikkel 32

Artikkelen fastslår at tiltredelsesprotokollen skal tre i kraft 60 dager etter at Guatemala har deponert sitt tiltredelsesinstrument, eller når de eksisterende partene har deponert sine ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjenninginstrumenter hvis dette er senere. Videre fastslår den at idet tiltredelsesprotokollen trer i kraft, tiltrer Guatemala frihandelsavtalen og blir part til den.

4.1 Vedlegg til tiltredelsesprotokollen:

Vedlegg 1 inneholder Guatemalas bindingslister for industrivarer inkludert fisk.

Vedlegg 2 inneholder konsesjonslistene mellom Island og Guatemala for landbruksvarer.

Vedlegg 3 inneholder konsesjonslistene mellom Norge og Guatemala for landbruksvarer.

Vedlegg 4 inneholder konsesjonslistene mellom Sveits og Guatemala for landbruksvarer.

Vedlegg 5 inneholder Guatemalas produktspesifikke opprinnelsesregler for fisk og landbruksvarer i HS-kapitlene 1 – 24.

Vedlegg 6 inneholder liste over landbruksvarer mellom HS kapittel 25 og 97.

Vedlegg 7 inneholder omhandler Guatemalas bindingslister for tjenester.

Vedlegg 8 omhandler Guatemalas unntak fra bestevilkårsregelen for handel med tjenester.

Vedlegg 9 omhandler Guatemalas unntak fra nasjonal behandling i investeringskapitlet.

Vedlegg 10 omhandler statlige oppdragsgivere omfattet av avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp.

Vedlegg 11 omhandler regionale og lokale oppdragsgivere omfattet av avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp.

Samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama

Vedlegg 12 omhandler andre oppdragsgivere omfattet av avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp.

Vedlegg 13 omhandler tjenester omfattet av avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp.

Vedlegg 14 omhandler tilleggsmerknader for Guatemala for avtalens bestemmelser om offentlige innkjøp.

5 Gjennomføring i norsk rett

I Prop. 1 LS (2015–2016) Skatter, avgifter og toll 2016 gis Finansdepartementet fullmakt til å iverksette tollreduksjoner og andre tollmessige forhold som følger av frihandelsavtaler fremforhandlet med en annen stat for budsjettperioden 2016. Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen med Costa Rica og Panama vil bli gjennomført ved endring av tolltariffen. De nødvendige endringer vil også bli gjennomført i Finansdepartementets forskrift av 13. desember 2004 nr. 1702 om preferensielle opprinnelsesregler.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Norge har liten eksport til Guatemala og det legges derfor til grunn at utvidelsen av frihandelsavtalen til Guatemala har liten økonomisk effekt for Norge. Enkelte norske bedrifter med eksport til Guatemala vil likevel merke forbedringer gjennom reduksjon i tollsatser.

Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen med Costa Rica og Panama kan også gi positive virkninger for norsk eksport på sikt fordi frihandelsavtalen innebærer bedre og mer forutsigbar markedsadgang for norsk eksport og kan således bidra til økt handel og verdiskaping.

Det er ikke gitt vesentlige tollreduksjoner for sensitive norske jordbruksprodukter. Det årlige provenytapet som frihandelsavtalen medfører som følge av reduserte tollsatser for import fra Guatemala, er svært begrenset.

Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama nødvendiggjør ikke lov- eller forskriftsendringer og medfører heller ikke andre administrative eller budsjettmessige konsekvenser av betydning.

Da protokollen om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen må anses å være en sak av særlig stor viktighet, er Stortingets samtykke til ratifikasjon nødvendig i medhold av Grunnloven § 26, annet ledd.

7 Konklusjon og tilråding

Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama vil bidra til økt handel og verdiskaping.

Tiltredelsesprotokollen er forelagt samtlige departementer som alle anbefaler at ratifikasjon finner sted. Nærings- og fiskeridepartementet tilrår at protokollen om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama ratifiseres. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama, i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama

I

Stortinget samtykker i ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama.

Vedlegg 1

**Protocol on the accession
of the republic of
Guatemala to the free
trade agreement between
the EFTA States and The
Central American States**

**Protokoll om republikken
Guatemalas tiltredelse til
frihandelsavtalen mellom
EFTAstatene og de
Mellomamerikanske
stater**

Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway and the Swiss Confederation (hereinafter referred to as the «EFTA States»), the Republic of Costa Rica and the Republic of Panama (hereinafter referred to as the «Central American States»),

and

the Republic of Guatemala (hereinafter referred to as «Guatemala»),

hereinafter each individually referred to as a «Party» or collectively as the «Parties»,

Having regard to the Free Trade Agreement between the EFTA States, on the one part, and the Central American States, on the other part, (hereinafter referred to as the «Agreement») signed in Trondheim on 24 June 2013;

Having regard to the participation of Guatemala in the negotiations of the Agreement as a Member of the Central American Economic Integration Sub-System;

Having regard to the Memorandum of Understanding (MoU) on Bilateral Trade Cooperation Programme between the State Secretariat for Economic Affairs of Switzerland and the Ministry of Economy of Guatemala;

Having regard to Article 13.4 of the Agreement which provides that any Member of the Central American Economic Integration Sub-System may accede to the Agreement, provided that the Joint Committee approves its accession;

Having regard to Decision No. 1/2015 of the EFTA-Central America Joint Committee where the terms and conditions of Guatemala's accession, set out hereinafter are accepted;

Have agreed to conclude the following Protocol on the accession of Guatemala (hereinafter referred to as the «Protocol»):

Island, Fyrstedømmet Liechtenstein, Kongeriket Norge og Det sveitsiske edsforbund (heretter kalt «EFTA-statene»), Republikken Costa Rica og Republikken Panama (heretter kalt «De mellomamerikanske stater»),

og

Republikken Guatemala (heretter kalt «Guatemala»),

hver enkelt stat heretter kalt «part» eller samlet kalt «partene»,

som viser til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene på den ene siden og De mellomamerikanske stater på den andre siden (heretter kalt «avtalen»), som ble undertegnet i Trondheim 24. juni 2013,

som viser til at Guatemala deltok i forhandlingene om avtalen som medlem av «Central American Economic Integration Sub-System» (SIECA),

som viser til intensjonsavtalen (MoU) om et program for bilateralt handelssamarbeid inngått mellom det sveitsiske statssekretariatet for økonomiske saker og Guatemalas ministerium for økonomiske saker,

som viser til avtalens artikkel 13.4 som fastsetter at ethvert medlem av «Central American Economic Integration Sub-System» kan tiltre avtalen, forutsatt at Den blandede komité godkjenner tiltredelsen,

som viser til Den blandede komité EFTA-Mellom-Amerikas beslutning nr. 1/2015 der vilkårene for Guatemalas tiltredelse, som angitt nedenfor, vedtas,

er enige om å inngå følgende protokoll om Guatemalas tiltredelse (heretter kalt «protokollen»):

Samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama

1. In the Preamble of the Agreement, the word «and» after the words «Republic of Costa Rica» shall be substituted by «,» and the words «, and the Republic of Guatemala» shall be inserted after the words «and the Republic of Panama».
 2. The words «Annexes IV and V» in paragraph 1 of Article 2.3 of the Agreement and «Annexes IV, V and IX to XIV» in paragraph 5 of Article 2.17 of the Agreement shall be replaced by «Annexes IV, V and XXII» and «Annexes IV, V, XXII, IX to XIV and XXIII to XXV».
 3. The following amendments shall be made to Article 3.2 of the Agreement:

Three new paragraphs, 7-9, shall be inserted, worded as follows:

 - «7. Guatemala shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Iceland as specified in Section 1 of Annex XXIII to this Agreement. Iceland shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Guatemala as specified in Section 2 of Annex XXIII to this Agreement.
 8. Guatemala shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Norway as specified in Section 1 of Annex XXIV to this Agreement. Norway shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Guatemala as specified in Section 2 of Annex XXIV to this Agreement.
 9. Guatemala shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Switzerland¹ as specified in Section 1 of Annex XXV to this Agreement. Switzerland shall grant tariff concessions to agricultural products originating in Guatemala as specified in Section 2 of Annex XXV to this Agreement.»
 4. The words «Annexes III, IV, V, IX, X, XI, XII, XIII, XIV» in paragraph 3(a) of Article 11.1 of the Agreement shall be replaced by «Annexes III, IV, V, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XXII, XXIII, XXIV, XXV».
 5. The text set out in Annex 1 to this Protocol concerning Guatemala's tariff dismantling for Non-Agricultural products shall be added as a new Annex XXII to the Agreement.
 6. The text set out in Annex 2 to this Protocol concerning tariff concessions on agricultural products between Guatemala and Iceland shall be added as a new Annex XXIII to the Agreement.
1. I avtalens fortale erstattes ordet «og» etter «Republikken Costa Rica» med «,», og ordene «og Republikken Guatemala» innsettes etter ordene «og Republikken Panama».
 2. I avtalens artikkel 2.3 nr. 1 og artikkel 2.17 nr. 5 endres henholdsvis «vedlegg IV og V» og «vedlegg IV, V og IX–XIV» til «vedlegg IV, V og XXII» og «vedlegg IV, V, XXII, IX–XIV og XXIII–XXV».
 3. I avtalens artikkel 3.2 gjøres følgende endringer:

Nytt nr. 7, 8 og 9 skal lyde:

 - «7. Guatemala skal gi tollkonesjoner for landbruksvarer med opprinnelse i Island som angitt i del 1 i vedlegg XXIII til denne avtale. Island skal gi tollkonesjoner for landbruksvarer med opprinnelse i Guatemala som angitt i del 2 i vedlegg XXIII til denne avtale.
 8. Guatemala skal gi tollkonesjoner for landbruksvarer med opprinnelse i Norge som angitt i del 1 i vedlegg XXIV til denne avtale. Norge skal gi tollkonesjoner for landbruksvarer med opprinnelse i Guatemala som angitt i del 2 i vedlegg XXIV til denne avtale.
 9. Guatemala skal gi tollkonesjoner for landbruksvarer med opprinnelse i Sveits¹ som angitt i del 1 i vedlegg XXV til denne avtale. Sveits skal gi tollkonesjoner for landbruksvarer med opprinnelse i Guatemala som angitt i del 2 i vedlegg XXV til denne avtale.
 4. I avtalens artikkel 11.1 nr. 3 bokstav a) endres «vedlegg III, IV, V, IX, X, XI, XII, XIII og XIV» til «vedlegg III, IV, V, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XXII, XXIII, XXIV og XXV».
 5. Teksten i vedlegg 1 til denne protokoll om Guatemalas tollavviklingsplan for andre varer enn landbruksvarer tilføyes som nytt vedlegg XXII til avtalen.
 6. Teksten i vedlegg 2 til denne protokoll om tollkonesjoner for landbruksvarer mellom Guatemala og Island tilføyes som nytt vedlegg XXIII til avtalen.

¹ In accordance with Article 1.4 of the Agreement, any reference to tariff concessions granted to or by Switzerland shall be understood to cover both Switzerland and Liechtenstein.

¹ I samsvar med artikkel 1.4 i avtalen skal enhver henvisning til tollkonesjoner gitt til eller av Sveits anses for å omfatte både Sveits og Liechtenstein.

Samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama

7. The text set out in Annex 3 to this Protocol concerning tariff concessions on agricultural products between Guatemala and Norway shall be added as a new Annex XXIV to the Agreement.
 8. The text set out in Annex 4 to this Protocol concerning tariff concessions on agricultural products between Guatemala and Switzerland shall be added as a new Annex XXV to the Agreement.
 9. Annex I to the Agreement shall be amended as follows:
 - a) The word «and» in the second sentence of subparagraph (b) of Article 1, shall be deleted and the following text shall be inserted after the third sentence of the subparagraph»:

«and
for Guatemala, the *Dirección de Administración del Comercio Exterior del Ministerio de Economía* for issuance of movement certificates EUR.1, to grant the status of approved exporter and for verification of proofs of origin, or its successor;».
 - b) In subparagraph (h) of Article 1, the word «Guatemala,» shall be inserted after the word «Panama,».
 - c) In paragraph 5 of Article 6, the word «or» between Costa Rica and Panama, shall be substituted by «,» and the words «or Guatemala» shall be inserted after the word «Panama».
 10. Appendix 1 to Annex I to the Agreement shall be amended as follows:
 - a) Paragraph 1 of the Interpretative Notes shall be amended to read:

«1. The Appendix contains four lists in sequence as listed here:

 - (a) Product-Specific Rules, Chapters 1-24 EFTA-Costa Rica page 3
 - (b) Product-Specific Rules, Chapters 1-24 EFTA-Panama page 7
 - (c) Product-Specific Rules, Chapters 1-24 EFTA-Guatemala page 11
 - (d) Product-Specific Rules, Chapters 25-97 EFTA-Central America page 16».

(b) The table set out in Annex 5 to this Protocol containing Product-Specific Rules of Origin for trade between EFTA and Guatemala shall be inserted after the list of Product-Specific Rules between EFTA and Panama.
 11. In footnote 2 in Appendix 2 to Annex I to the Agreement the word «Guatemala,» shall be inserted after the words «Costa Rica,» and the
7. Teksten i vedlegg 3 til denne protokoll om toll-konsesjoner for landbruksvarer mellom Guatemala og Norge tilføyes som nytt vedlegg XXIV til avtalen.
 8. Teksten i vedlegg 4 til denne protokoll om toll-konsesjoner for landbruksvarer mellom Guatemala og Sveits tilføyes som nytt vedlegg XXV til avtalen.
 9. I vedlegg I til avtalen gjøres følgende endringer:
 - a) I artikkel 1 bokstav b) annet punktum utgår ordet «og» og følgende tekst innsettes etter tredje punktum:

«og
for Guatemala, *Dirección de Administración del Comercio Exterior del Ministerio de Economía* med hensyn til utstedelse av varesertifikater EUR.1, innvilgelse av status som godkjent eksportør og verifisering av opprinnelsesbevis, eller dette organets rettsetterfølger,».
 - b) I artikkel 1 bokstav h) innsettes «Guatemala,» etter «Panama,».
 - c) I artikkel 6 nr. 5 erstattes ordet «eller» mellom «Costa Rica» og «Panama» med «,», og ordene «eller Guatemala» innsettes etter «Panama».
 10. I tillegg 1 til vedlegg I til avtalen gjøres følgende endringer:
 - a) Nr. 1 i forklarende anmerkninger skal lyde:

«1. Dette tillegget inneholder fire lister i rekkefølge som oppført her:

 - a) Produktspesifikke regler, kapittel 1-24 EFTA-Costa Rica side 3
 - b) Produktspesifikke regler, kapittel 1-24 EFTA-Panama side 7
 - c) Produktspesifikke regler, kapittel 1-24 EFTA-Guatemala side 11
 - d) Produktspesifikke regler, kapittel 25-97 EFTA-Mellom-Amerika side 16».

b) Tabellen som er oppført i vedlegg 5 til denne protokoll og inneholder produktspesifikke opprinnelsesregler for samhandelen mellom EFTA og Guatemala, innsettes etter listen med produktspesifikke regler som gjelder mellom EFTA og Panama.
 11. I fotnote 2 i tillegg 2 til vedlegg I til avtalen innsettes «Guatemala,» etter «Costa Rica,» og bokstavene «GT;» etter bokstavene «CR;».

- letters «GT;» shall be inserted after the letters «CR;».
12. In paragraph 1 of Appendix 5 to Annex I to the Agreement the word «and» after «Costa Rica» shall be substituted by «,» and the words «and Guatemala» shall be inserted after the word «Panama».
13. Paragraph 1 of Article 4 in Annex II to the Agreement shall be amended as follows:
- A new subparagraph (c) shall be inserted, worded as follows: «(c) for the Republic of Guatemala, the *Ministerio de Economía*;».
 - Subparagraphs (c) to (f) shall be renumbered as subparagraphs (d) to (g).
14. The table set out in Annex 6 to this Protocol regarding Product Coverage of Non Agricultural Products shall replace the table set out in subparagraph (b) of Annex III to the Agreement.
15. In Annex VI to the Agreement, the two following paragraphs shall be inserted:
- «3. In the case of Guatemala, paragraph 1 of Article 2.4 shall not apply to a contribution required on the export of coffee, pursuant to Coffee Law, Decree No. 19-69 of the Congress of the Republic of Guatemala and its reforms, Decree No. 114-63 of the Chief of State and Law Decree No. 111-85 of the Chief of State.
 - If after the entry into force of this Agreement, Guatemala lowers or eliminates its export contributions to a non-party, Guatemala shall accord the same treatment to the EFTA States.»
16. In footnote 3 in Annex VII to the Agreement, after the first sentence of this footnote, the following sentence shall be inserted: «For Guatemala the competent authority is the *Dirección de Administración del Comercio Exterior del Ministerio de Economía* or its successor.».
17. The words «Annexes I, III, IV, V, VI y VII» in paragraph 2 of Annex VIII of the Agreement shall be replaced by «Annexes I, III, IV, V, VI, VII and XXII».
18. Annex XV to the Agreement shall be amended as follows:
- The text set out in Annex 7 to this Protocol concerning the Schedules of Specific Commitments of Guatemala shall be added as Appendix 7 to Annex XV.
 - In the Schedule of Switzerland in Appendix 6, the words «Costa Rica or Panama», wherever they appear, shall be replaced by the words «Costa Rica, Panama or Guatemala».
12. I nr. 1 i tillegg 5 til vedlegg I til avtalen erstattes ordet «og» etter «Costa Rica» med «,», og ordene «og Guatemala» innsettes etter «Panama».
13. I artikkel 4 nr. 1 i vedlegg II til avtalen gjøres følgende endringer:
- Ny bokstav c) skal lyde: «c) for Republikken Guatemala, Ministeriet for økonomiske saker (*Ministerio de Economía*).».
 - Tidligere bokstav c)–f) blir bokstav d)–g).
14. I vedlegg III til avtalen erstattes tabellen i bokstav b) med tabellen i vedlegg 6 til denne protokoll om vareomfang med hensyn til andre varer enn landbruksvarer.
15. I vedlegg VI til avtalen skal nytt nr. 3 og 4 lyde:
- «3. I Guatemalas tilfelle skal artikkel 2.4 nr. 1 ikke få anvendelse på avgift oppkrevd på utførsel av kaffe i henhold til kaffeloven, dekret nr. 19–69 utstedt av Republikken Guatemalas kongress, med endringer, dekret nr. 114–63 og lovdekret nr. 111–85, begge utstedt av statsoverhodet.
 - Dersom Guatemala, etter at denne avtalen er trådt i kraft, senker eller eliminerer eksportavgiftene som oppkreves ved utførsel til en ikkepart, skal Guatemala tilstå EFTAstatene samme behandling.».
16. I fotnote 3 i vedlegg VII til avtalen innsettes følgende punktum etter første punktum: «For Guatemala er det *Dirección de Administración del Comercio Exterior del Ministerio de Economía* eller dette organets rettsetterfølger som er kompetent myndighet.».
17. I avtalens vedlegg VIII nr. 2 endres «vedlegg I, III, IV, V, VI og VII» til «vedlegg I, III, IV, V, VI, VII og XXII».
18. I vedlegg XV til avtalen gjøres følgende endringer:
- Teksten i vedlegg 7 til denne protokoll om Guatemalas bindingslister over spesifikke forpliktelser tilføyes som nytt tillegg 7 til vedlegg XV.
 - I Sveits' bindingsliste i tillegg 6 endres ordene «Costa Rica eller Panama» overalt der de forekommer, til «Costa Rica, Panama eller Guatemala».

Samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama

- c) In the Schedule of Switzerland in Appendix 6, the words «Costa Rica and Panama», wherever they appear, shall be replaced by the words «Costa Rica, Panama and Guatemala».
19. The text set out in Annex 8 to this Protocol containing the List of MFN Exemptions of Guatemala shall be added as Appendix 7 to Annex XVI.
20. The text set out in Annex 9 to this Protocol containing the List of Reservations of Guatemala shall be added as Appendix 7 to Annex XVIII.
21. Annex XIX to the Agreement shall be amended as follows:
- In footnote 1 the word «Guatemala,» shall be inserted after the words «Costa Rica,».
 - In footnote 2 the word «Guatemala,» shall be inserted after the words «Costa Rica,».
22. The text set out in Annex 10 to this Protocol regarding Entities at Central Government Level shall be added as point c. of Part A of Appendix 1 to Annex XX to the Agreement.
23. The text set out in Annex 11 to this Protocol regarding Entities at Sub-Central Government Level shall be added as point c. of Part A of Appendix 2 to Annex XX to the Agreement.
24. The text set out in Annex 12 to this Protocol regarding Other Covered Entities shall be added as point c. of Part A of Appendix 3 to Annex XX to the Agreement.
25. A new point c. of Part A of Appendix 4 to Annex XX to the Agreement shall be inserted, worded as follows:
- «c. Guatemala**
- Chapter 7 of this Agreement applies to all goods procured by the entities listed in Appendices 1 through 3 of this Annex, subject to the Notes to the respective Appendices, General Notes and unless otherwise specified in this Agreement.»
26. The text set out in Annex 13 to this Protocol regarding Services shall be added as point c. of Part A of Appendix 5 to Annex XX to the Agreement.
27. A new point c. of Part A of Appendix 6 to Annex XX to the Agreement shall be inserted, worded as follows:
- «c. Guatemala**
- Chapter 7 of this Agreement applies to all construction services procured by the entities listed in Appendices 1 through 3 of this Annex, subject to the Notes to the respective Appen-
- c) I Sveits' bindingsliste i tillegg 6 endres ordene «Costa Rica og Panama» overalt der de forekommer, til «Costa Rica, Panama og Guatemala».
19. Teksten i vedlegg 8 til denne protokoll med liste over Guatemalas unntak fra bestevilkårsbehandling (MFNunntak) tilføyes som nytt tillegg 7 til vedlegg XVI.
20. Teksten i vedlegg 9 til denne protokoll med liste over Guatemalas forbehold tilføyes som nytt tillegg 7 til vedlegg XVIII.
21. I vedlegg XIX til avtalen gjøres følgende endringer:
- I fotnote 1 innsettes «Guatemala,» etter «Costa Rica,».
 - I fotnote 2 innsettes «Guatemala,» etter «Costa Rica,».
22. Teksten i vedlegg 10 til denne protokoll om offentlige oppdragsgivere på statlig nivå tilføyes som ny bokstav c. i del A i tillegg 1 til vedlegg XX til avtalen.
23. Teksten i vedlegg 11 til denne protokoll om offentlige oppdragsgivere på regionalt og lokalt nivå tilføyes som ny bokstav c. i del A i tillegg 2 til vedlegg XX til avtalen.
24. Teksten i vedlegg 12 til denne protokoll om andre omfattede offentlige oppdragsgivere tilføyes som ny bokstav c. i del A i tillegg 3 til vedlegg XX til avtalen.
25. I del A i tillegg 4 til vedlegg XX til avtalen skal ny bokstav c. lyde:
- «c. Guatemala**
- Kapittel 7 i denne avtale får anvendelse på alle varer anskaffet av oppdragsgivere oppført i tillegg 1 til 3 til dette vedlegg, med forbehold for bestemmelser i noter til de respektive tilleggene og i generelle noter og med mindre noe annet er angitt i denne avtale.»
26. Teksten i vedlegg 13 til denne protokoll om tjenester tilføyes som ny bokstav c. i del A i tillegg 5 til vedlegg XX til avtalen.
27. I del A i tillegg 6 til vedlegg XX til avtalen skal ny bokstav c. lyde:

«c. Guatemala

Kapittel 7 i denne avtale får anvendelse på alt bygge- og anleggsarbeid anskaffet av en oppdragsgiver oppført i tillegg 1 til 3 til dette vedlegg, med forbehold for bestemmelser i

Samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama

dices and the General Notes. The Chapter does not cover procurement of the construction services excluded for the other Party. All construction services covered by this Appendix are subject to the Schedules of Specific Commitments (Appendices 1 to 7 to Annex XV)»

28. In Appendix 7 to Annex XX to the Agreement, after means of publication of Panama, the following text shall be inserted:

«**Guatemala**

Legislation: laws, administrative rulings and procedures:

1. *Diario de Centroamérica* (Órgano oficial de publicación);
2. *Congreso de la República de Guatemala*
www.congreso.gob.gt.

Jurisprudence:

Corte de Constitucionalidad

Website: www.cc.gob.gt

Notices of procurement:

1. *Diario de Centroamérica*, (Órgano oficial de publicación)
2. *Sistema de Información de Contrataciones y Adquisiciones del Estado de Guatemala GUATECOMPRAS* (www.guatecompras.gt)»

29. Appendix 9 to Annex XX to the Agreement shall be amended as follows:

- a) In the third sentence of paragraph 1 in Part A, the word «and Guatemala» shall be inserted after the words «Costa Rica».
- b) In paragraph 2 of Part A the word «, Guatemala» shall be inserted after the words «Costa Rica».

30. Appendix 11 to Annex XX to the Agreement shall be amended as follows:

- a) The text set out in Annex 14 to this Protocol regarding Guatemala's Additional Notes shall be added as point c. of Part A.
- b) Point d. of Part A regarding Panama's additional notes shall be renumbered as point b.

31. Noting that the ability of a Party to the Agreement to impose measures consistent with Articles 2.14 and 2.15 of the Agreement is not affected by the definition of Import Duties as set out in Article 2.3 of the Agreement.

32. This Protocol shall enter into force 60 days after the deposit of Guatemala's instrument of accession, or the deposit of the instruments of ratification, acceptance or approval of this Pro-

notene til de respektive tillegg og i generelle noter. Kapitlet dekker ikke anskaffelse av bygge- og anleggsarbeid som den annen part har unntak for. Alt bygge- og anleggsarbeid dekket av dette tillegg er underlagt bindingslistene for spesifikke forpliktelser (tillegg 1 til 7 til vedlegg XV).».

28. I tillegg 7 til vedlegg XX til avtalen innsettes følgende tekst etter Panamas kunngjøringskanaler:

«**Guatemala**

Lovgivning: lover, forvaltningsvedtak og prosedyrer:

1. *Diario de Centroamérica* (Órgano oficial de publicación)
2. *Congreso de la República de Guatemala*
www.congreso.gob.gt.

Rettspraksis:

Corte de Constitucionalidad

www.cc.gob.gt

Kunngjøringer av anskaffelser:

1. *Diario de Centroamérica* (Órgano oficial de publicación)
2. *Sistema de Información de Contrataciones y Adquisiciones del Estado de Guatemala GUATECOMPRAS* (www.guatecompras.gt)»

29. I tillegg 9 til vedlegg XX til avtalen gjøres følgende endringer:

- a) I nr. 1 tredje punktum i del A innsettes ordene «og Guatemala» etter «Costa Rica».
- b) I nr. 2 i del A innsettes «, Guatemala» etter «Costa Rica».

30. I tillegg 11 til vedlegg XX til avtalen gjøres følgende endringer:

- a) Teksten i vedlegg 14 til denne protokoll om Guatemalas tilleggsmerknader tilføyes som ny bokstav c. i del A.
- b) Tidligere bokstav d. i del A om Panamas tilleggsmerknader blir bokstav b.

31. Partene konstaterer at definisjonen av importavgifter fastsatt i artikkel 2.3 i avtalen ikke er til hinder for at en part i avtalen kan innføre tiltak i samsvar med avtalens artikkel 2.14 og 2.15.

32. Denne protokoll trer i kraft 60 dager etter at Guatemala har deponert sitt tiltredelsesdokument eller de eksisterende parter har deponert sitt ratifikasjons-, godtakelses- eller godkjen-

Samtykke til ratifikasjon av protokoll av 22. juni 2015 om Guatemalas tiltredelse til frihandelsavtalen mellom EFTA-statene og Costa Rica og Panama

toocol by the existing Parties, whichever is later. Upon entry into force of this Protocol, Guatemala accedes to the Agreement and thereby becomes Party to the Agreement.

ningsdokument for denne protokoll, avhengig av hva som inntreffer sist. Ved denne protokolls ikrafttredelse tiltrer Guatemala avtalen og blir dermed part i avtalen.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

SOM BEKREFTELSE PÅ DETTE har de undertegnede, som er gitt behørig fullmakt til det, undertegnet denne protokoll.

Done at Schaan, this 22th day of June 2015, in two originals, one in the English language and one in the Spanish language, both texts being equally authentic. In case of divergence, the English text shall prevail. The originals shall be deposited with the Depositary, who shall transmit certified copies to all the Parties.

Utferdiget i Schaan 22. juni 2015 i to originaleksemplarer, ett på engelsk og ett på spansk, med samme gyldighet for begge tekster. Ved avvik skal den engelske teksten gå foran. Originaleksemplarene skal deponeres hos depositaren, som skal oversende bekreftede kopier til samtlige parter.

For Iceland

For the Republic
of Costa Rica

For Island

For Republikken
Costa Rica

.....

.....

.....

.....

For the Principality
of Liechtenstein

For the Republic
of Panama

For Fyrstedømmet
Liechtenstein

For Republikken
Panama

.....

.....

.....

.....

For the Kingdom
of Norway

For the Republic
of Guatemala

For Kongeriket
Norge

For Republikken
Guatemala

.....

.....

.....

.....

For the Swiss
Confederation

For Det sveitsiske
edsforbund

.....

.....

=====

